

Asu Hyvin

INVALIDILIITON
ASUMISPALVELUA
30 VUOTTA

Invalidiliiton julkaisu M. 1.
ISBN 952-9615-66-3
ISSN 1457-8298

Kuvitus: Sylvi Karhu
Invapaino, Helsinki 2000

Asumispalvelut 30 vuotta

Sisällysluettelo

Lukijalle	5
Juuret	6
Lainsäädäntö loi pohjan itsenäiselle elämälle	6
Uutta sisältöä Invalidiliiton asumispalveluihin	8
Palveluasuminen tänään	10
Laatua asumiseen	10
Palvelutarpeen arviointi	11
AsKo - asumiskokeilu	12
Osaamisella tulevaisuuteen	13
Yhteydet ympäröivään yhteiskuntaan	14
Avoimien palvelujen kehittäminen	14
Invalidiliiton asumispalvelut 2000-luvulla	15
Invalidiliiton asumispalvelut	17
Raportit	17
Julkaisut	17
Muu aineisto	17
Asumispalveluyksiköt	19

On tärkeää,
että asumuksellasi
on vankat ja turvalliset seinät,
mutta vain
sinun sydämesi
voi antaa niille kodin lämmön.

Tuuli Helkky Helle 24.11.2000

Lukijalle

Invalidiliiton tehtävä on vammaisten ihmisten elämisen, osallistumisen ja vaikuttamismahdollisuuksien edistäminen. Asuminen on keskeinen elämänlaadun tekijä. Toimiva asuminen luo perustan itsenäiselle elämälle. Vuonna 1970 Invalidiliiton aloittama palvelutaloprojekti käynnisti vaikeasti vammaisten henkilöiden palveluasumisen kehittymisen maassamme. Tässä julkaisussa katsomme asumispalvelujen kolmekymmentävuotiseen historiaan, luomme katsauksen nykyisyyteen ja tulevaan.

Vammaispalvelulaki tuli voimaan laman kynnyksellä vuonna 1988. Laki loi edellytykset palvelujen kehittämiseksi. Asumisen vaihtoehdot ovat lisääntyneet lain voimaantulon jälkeen. Vammaisten ihmisten oma aktiivisuus on vienyt asioita eteenpäin. Haasteena on kuitenkin edelleen yleisen asuntopolitiikan kehittäminen niin, että se luo vammaiselle ihmiselle tasavertaiset asumisen mahdollisuudet muiden kansalaisten kanssa. Henkilökohtainen avustajajärjestelmä, omaishoitajalomitus, vammaispalvelulain yhdenmukainen tulkinta ja toteutus kaipaavat edelleen kehittämistä.

Vammaisten palveluasumiselle määriteltävät asumisen laatukriteerit tulevat olemaan hyvä lähtökohta palvelujen käyttäjien, tuottajien ja sidosryhmien yhteistyölle.

Lämpimät kiitokset kaikille asumispalveluiden perustan luomiseen ja kehittämiseen osallistuneille.

Helsinki 4.12.2000

INVALIDILIITTO RY

Varpu Vehmersalo

Juuret

Invalidiliiton asumispalvelutoiminta alkoi 1950-luvulla. Invalidiliitto rakensi vuokra-asuntoja ammattikoulutustaan suorittaville vammaisille nuorille ja invalidiyhdistykset hankkivat asuntoja jäsenilleen. Tuolloin kypsyi kuitenkin näkemys, jonka mukaan lievästi vammaisten henkilöiden asuminen tulee järjestää tavallisen asuntotuotannon osana. Invalidiliiton tehtävänä oli vaikeasti vammaisten henkilöiden asumisolojen parantaminen. Vanhainkodeissa, terveyskeskusten vuodeosastoilla ja muissa laitoksissa oli nuoria ja keski-ikäisiä vammaisia henkilöitä sopivan asunnon puuttessa. Palveluasumisen tarpeesta ei ollut tarkkaa tietoa, mutta Kansaneläkelaitoksen työkyvyttömyystilastojen perusteella arvioitiin palveluasumisen tarvitsijoita olevan 500 - 600.

Invalidiliiton asumispalvelutoiminta alkoi, kun ensimmäinen vaikeavammaisille tarkoitettu palveluasumisyksikkö Käpylän Invakoti aloitti toimintansa Käpylän kuntoutuslaitoksen toiminnasta vapautuneissa tiloissa vuonna 1970. Aluksi yksikköä kutsuttiin palveluasumisryhmäksi. Invalidihuoltolain asumispalvelusäädösten tultua voimaan vuonna 1974 Käpylän Invakodista tuli invalidihuoltolain mukainen asumispalveluyksikkö ja vuonna 1976 se nimettiin virallisesti palvelutaloksi.

Käpylän palvelutalon jälkeen Invalidiliiton asumisyksiköiden ketju on kasvanut koko maan kattavaksi verkostoksi, johon kuuluu 17 palvelutaloa ja päiväkeskus. Talot tarjoavat asunnon noin 700 vaikeasti vammaiselle henkilölle. Talojen sijainti ja perustamisvuodet on merkitty julkaisun takakannen karttaan.

Invalidiliiton asumispalvelujen toiminta-ajatus on lähtöisin Käpylän palvelutalosta kuten edesmennyt osastopäällikkö Heimo Taskinen on vuonna 1986 todennut: ”Ei kuitenkaan kopioituna, vaan jokaisessa talossa on oma ilmasto, ilme ja omat tavat. Erilaisuus on rikkautta, ei kuitenkaan mikä tahansa erilaisuus. Palvelutaloilla on autonomia toiminta-ajatuksensa ylläpitämisessä ja kehittämisessä, ei kuitenkaan siitä poikkeamisessa”.

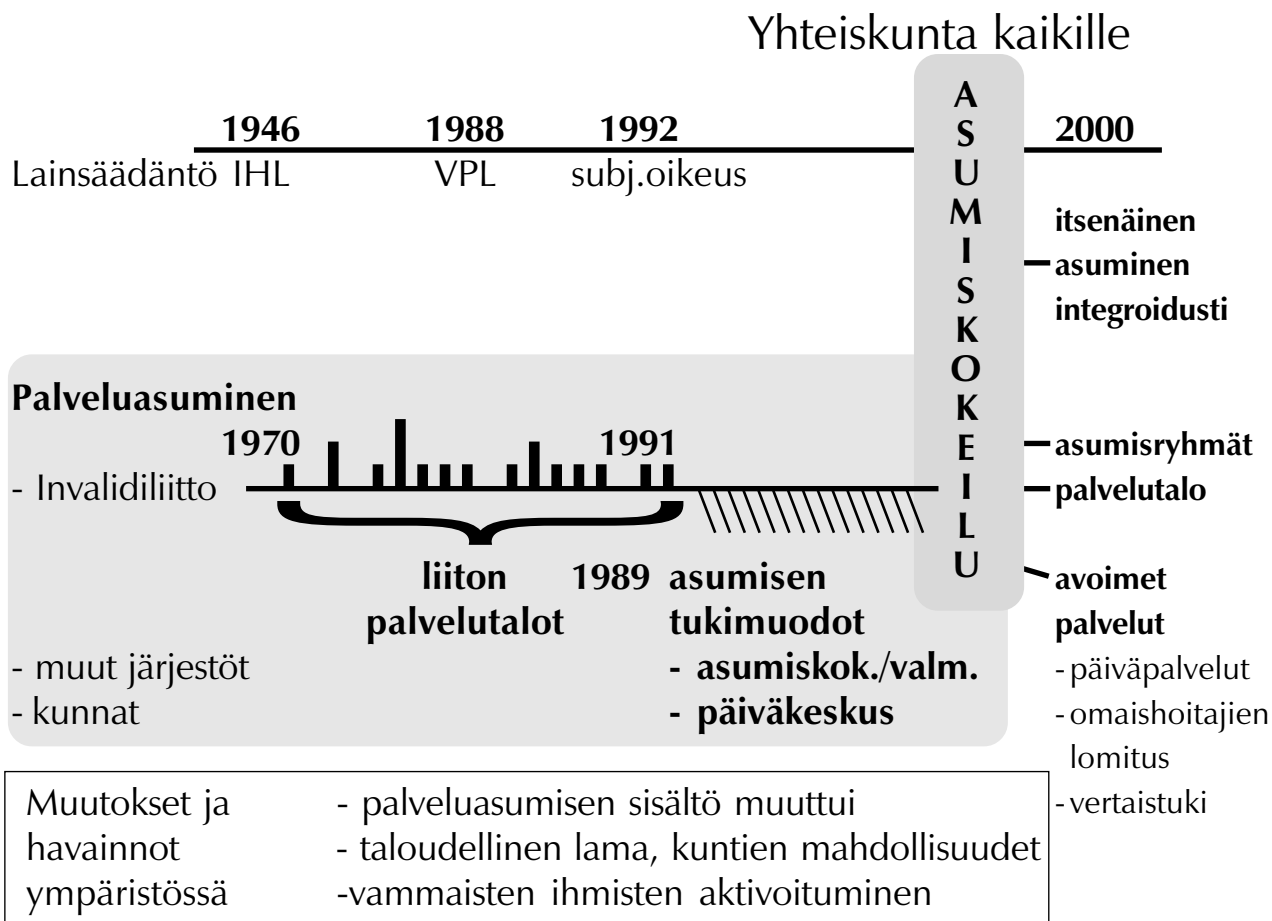
Lainsäädäntö loi pohjan itsenäiselle elämälle

Invalidiliiton asumispalvelutoiminnan alkuvuosina oli voimassa invalidihuoltolaki, johon ei sisältynyt asumispalvelusäännöksiä. Palveluasumisen kaikki kustannukset: asuntojen vuokra, asukkaan ruokamaksut ja palvelukustannukset koottiin hoitomaksuksi, jonka kunta maksoi. Kunta peri asukkaan eläkkeen, otti huomioon muut tulot ja varallisuuden ja takasi käyttövaroiksi 45–60 markkaa kuukaudessa. Järjestelmä oli kaukana

itsenäisen asumisen periaatteista. Invalidiliitto teki työtä järjestelmästä eroon pääsemiseksi ja vammaisten itsenäisen elämän varmistamiseksi hyvin tuloksin.

Invalidihuoltolain säännökset olivat väljät. Ne eivät taanneet vammaiselle henkilölle oikeutta saada asumispalveluja, mutta antoivat kunnalle mahdollisuuden kustantaa niitä. Vuonna 1974 vaikeasti vammaisten henkilöiden asumispalveluiden mahdollisuudet paranivat, kun invalidihuoltolakiin liitettiin asumista koskevat säännökset. Asumispalvelujen välittömät ja välilliset kustannukset erotettiin toisistaan. Kunnat maksoivat valtionavun ylittävät palvelukustannukset. Muut kustannukset perittiin suoraan asukkailta. Lähes poikkeuksetta kunnat hyväksyivät järjestelmän. Huoltoapudonnaisuudesta päästiin vuonna 1984, kun saatiin sosiaalihuollon maksuasetukseen säännös invalidihuoltolain mukaisten asumispalvelujen korvaamisesta kunnan varoin. Palveluntuottajan saama valtionapu korvautui kuntien asumispalvelukorvauksiin saamalla valtionosuudella. Palvelutalojen asukkaille sosiaalihuollon maksuasetuksen edellä mainittu säännös oli VALTAVA:n (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta 1982) paras anti.

PALVELUASUMISEN KEHITTYMINEN

Vammaispalvelulain voimaan tulo vuonna 1988 oli tärkeä vaihe vammaisten asumisen kehittämisessä. Se oli merkittävä erityisesti siksi, että vaikeasti vammaisten henkilöiden palveluasuminen tuli subjektiivisten oikeuksien piiriin vuonna 1992. Kunta on ollut siitä lähtien velvollinen järjestämään vaikeasti vammaiselle kuntalaiselleen palveluasumisen hänen sitä tarvitessa.

Ennen vammaispalvelulakia palveluasumiseksi miellettiin lähinnä palvelutalossa asuminen. Vammaispalvelulain mukaan palveluasumiseen kuuluvat vamma huomioon ottaen sopiva asunto ja vamman vuoksi tarvittavat asumiseen liittyvät palvelut. Palveluasumisen kehittämiseen on vaikuttanut oleellisesti vammaisten ihmisten oma aktiivisuus.

Uutta sisältöä Invalidiliiton asumispalveluihin

1980-luvun lopulla ryhdyttiin tavoitteellisesti kehittämään uutta sisältöä Invalidiliiton asumispalveluihin. Tällöin Invalidiliiton raportissa asumispalvelujen kehittämistä todettiin, että

”Keskeistä asuntopoliitikassa vammaisten ihmisten kannalta on mahdollisuus asua omassa kodissa. Vammaisten tarpeet on huomioitava uudessa asuntokannassa ja vanhan korjauksessa. Kaikkien asuntojen tulee soveltua myös vammaisille käyttäjille. Invalidiliiton tavoitteena on, että kuntien toimenpitein voidaan tyydyttää asumispalveluiden kysyntä. Invalidiliitto keskittyisi omassa toiminnassaan asumisvalmennukseen, määräaika-asumiseen ja asumisen olosuhteiden järjestelyihin. Oma asuntokantaa Invalidiliitolla ei tarvitse välttämättä olla, vaan se voi asiantuntemuksensa perusteella tarjota palvelujärjestelmän, joka mahdollistaa vammaisten henkilöiden itsenäisen asumisen valitsemassaan asunnossa. Valtakunnallisen liiton tehtävä ei ole paikallisten asumisyksiköiden muodostaminen ja ylläpitäminen vaan esimerkkisyksiköiden perustaminen”. (Raportti Invalidiliiton asumispalvelun kehittämistä vuosina 1970–1985, Heimo Taskinen.)

Turun palvelutalossa aloitti toimintansa vammaisten lasten oppilasasunto la vuonna 1982. Tuolloin koulumatka vammaisten erityiskouluun saattoi olla hyvin pitkä ja lapset asuivat viikot koulun oppilasasuntolassa. Turun palvelutalon oppilasasuntolan tarkoitus oli tarjota vammaisille lapsille mahdollisuus asua kodinomaisesti oppilaitoksen ulkopuolella. Oppilasasuntolatoimintaa oli myös Jyväskylän palvelutalossa vuoteen 1992 asti.

Invalidiliitto on perustanut kotipalveluja tuottavien järjestöjen kanssa vuonna 1988 neuvottelukunnan koordinoimaan ja kehittämään kotipalvelua Suomessa.

Neuvottelukunta liittyi kansainvälisen kotipalvelujärjestöön ICHS (The International Council of Homehelp Services) ja jäsenyys vaihtui vuonna 1996 Euroopan alueen järjestöön EACHH (The European Association of Care and Help at Home).

Asumis- ja kotipalvelujen kehittäminen liittyvät läheisesti toisiinsa. Kymmenen järjestön yhteishankkeena käynnistettiin kehittämisprojekteja, joihin saatiin rahoitusta Raha-automaattiyhdistykseltä.

Asumispalvelujen kehittämisprojektit vuosina 1989–1993:

- Vammaisten henkilöiden iltapäivätoiminnan kehittäminen Jyväskylän ja Mikkelin palvelutaloissa. Jyväskylän palvelutalon päiväkeskustoiminnan kehittäminen.
- Korttelipalvelukokeilu Tampereella, jossa Tampereen kaupungin kanssa yhteistyönä saatiin 57 itsenäistä asuntoa vaikeasti vammaisille henkilöille ja luotiin asumispalveluryhmälle toimintamalli.
- Asumisvalmennus ja asumisolosuhtejärjestely Vantaan palvelutalossa. Hanke, jossa luotiin linjat Invalidiliiton asumiskokeilutoiminnalle.

Vuosina 1993–1995 toteutetut hankkeet:

- Vantaan palvelutalon asumiskokeiluprojektin tuloksiin perustuva jatkohanke Sisältöä palveluasumisen.
- Jyväskylän palvelutalossa toteutettu Vapaaehtoistoiminta vammaisten itsenäisen elämän tukena.
- Vammaisten nuorten aikuistumiskehityksen tukiprojekti Turun palvelutalossa vuosina 1995–1997. Hankkeen tavoitteena oli helpottaa moni- ja vaikeavammaisten nuorten henkilöiden integroitumista yhteiskuntaan tasa-arvoisina muiden nuorten henkilöiden kanssa. Vuonna 1999 alkoi vammaisten lasten iltapäivätoiminta.
- Lahden palvelutalon ja Sopeutumisvalmennuskeskuksen Mielekkään elämän -projekti vuosina 1995–1997.
- Rovaniemen palvelutalossa käynnistettiin kotipalvelujen tuottaminen palvelutalon ulkopuolelle vuonna 1995.

Palveluasuminen tänään

Oikeus asumiseen, asumispoliittinen ohjelma vuodelta 1994 linjaa Invalidiliiton asumispalvelutoimintaa. Palvelutoiminnan tehtävänä on vammaisten henkilöiden tarpeiden mukaisten palveluiden kehittäminen ja tuottaminen. Palvelutoiminta on osa alueellista vaikuttamistoimintaa.

Invalidiliiton asumispalveluiden tehtävänä on tarjota ajan vaatimuksia vastaava asumisen vaihtoehto maamme palveluasumisen kokonaisuudessa. Vammaisten ihmisten asumistilanne ja tarjolla olevat vaihtoehdot ovat hyvin erilaiset eri alueilla ja paikkakunnilla. Toimintayksiköt kehittävät palvelujaan toimialueellaan perustuen tietoon alueellisista suunnitelmista ja Invalidiliiton asumispalveluiden tehtävästä alueen palveluverkostossa.

Keskeisiä kehittämisperiaatteita ovat

- ajan vaatimuksia vastaavat ja tarkoituksenmukaiset asumisen fyysiset puitteet,
- laadukkaat palvelut,
- asukkaiden mahdollisuus itsenäiseen elämään ja oman asumisen suunnitteluun.

Vammaisten ihmisten tietoisuus omista oikeuksistaan on tärkeä, jotta he pystyisivät vaikuttamaan asumisensa järjestämiseen. Liikuntaesteetön rakentaminen ja elämänkaari-ajattelu valtakunnallisessa asuntopoliitikassa edistävät heidän mahdollisuuksiaan valita asuinpaikkansa ja tapansa. Henkilökohtaisen avustajajärjestelmän vakiinnuttaminen ja kuntien yhdenmukainen vammaispalvelulain tulkinta sekä toteuttaminen ovat edellytys palvelujen yhdenvertaiselle toteutumiselle.

Palveluasumisen vaihtoehdot ovat lisääntyneet. Palvelutalojen asukkaina on entistä moni- ja vaikeasti vammaisempia henkilöitä. Asiakkaiden tarpeiden muuttuminen tuo uusia haasteita toiminnan kehittämiseksi. Aiemmin aloitettu asumisen tukipalveluiden kehittäminen ja toiminnan avaaminen ulospäin on ollut kehittämiskohteena asumispalvelujen laatutyössä. Invalidiyhdistysten ja toimintayksiköiden alueellinen yhteistyö on tärkeä voimavara, joka otetaan kehittämistyössä yhteiseen käyttöön.

Laatua asumiseen

Asumispalvelujen laatutyö käynnistyi osana Laadukkaat vammaispalvelut -projektia vuonna 1997. Ennen projektin käynnistämistä palvelutaloissa toteutetut pienimuotoiset laatuhankkeet kannustivat asumispalvelun toimintayksiköitä tarttumaan haasteisiin palvelujen jatkuvasta arvioinnista ja

niiden kehittämisestä saadun arviointitiedon perusteella. Aluksi määriteltiin Invalidiliiton asumispalvelujen laatutyön periaatteet ja luotiin toimintaedellytykset käytännön toteuttamiselle. Sen jälkeen edettiin yhteisten linjausten mukaan toimintayksiköiden ja toimintakohtaisten laatu järjestelmien määrittelyyn. Asumispalvelujen laatutyön kokonaissuunnitelma perustuu Invalidiliiton laatu politiikkaan kirjattuun Suomen laatu palkinnon arviointimalliin.

Asumispalvelun laatu politiikkaan on kirjattu lähivuosien kehittämisen yhteiset linjaukset. Lähtökohta palvelujen suunnittelussa ovat vamma vuoksi tarvittavat palvelut ja niiden saatavuus. Tulevina vuosina tarvitaan keskustelua siitä, mikä kuuluu hyvään palveluun ja miten palvelut järjestetään arkipäivän tilanteissa. Palvelutalojen laatu työ on saanut projektin aikana vahvistusta, valmiuksia, välineitä ja menetelmiä.

Laatu projektin aikana kehitettiin SeLMa (Self Evaluation Method) -palvelutarpeen itsearviointimenetelmä pohjaksi palvelujen suunnittelulle, asumiskokeilu yhtenäiseksi AsKo-palvelutuotteeksi ja laadittiin Osaamisella tulevaisuuteen -ohjelma asumispalveluhenkilöstön kehittämisen yhteiseksi linjaukseksi ja käytännöksi. Päiväkeskustoimintaa kehitettiin tavoitteena tarjota monipuolisia palveluja myös palvelutalojen ulkopuolella asuville vammaisille henkilöille. Asumispalvelujen yhteiskunnallista vaikuttavuutta terävöitettiin luomalla asumisen vaikuttamistoimintaan yhteisiä toimintamalleja ja menettelyjä.

Palvelutarpeen arviointi

Palvelujen suunnittelussa ja kehittämisessä todettiin keskeiseksi haasteeksi luoda menetelmä, jolla vaikeasti vammaisen henkilö voi arvioida palvelutarpeitaan. Työn tuloksena syntyi SeLMa-menetelmä, joka on käytössä kaikissa Invalidiliiton palvelutaloissa. Menetelmän avulla asiakas voi tarkastella nykyisen palvelujärjestelmänsä tarkoituksenmukaisuutta.

SeLMa-menetelmän lähtökohta on, että asiakas on oman palvelutarpeensa asiantuntija. Työskentely perustuu asiakaslähtöisyyteen ja vapaaehtoisuuteen. Vaikeasti vammaiset asiakkaat ovat olleet mukana menetelmää kehitettäessä.

SeLMA-menetelmällä asiakas kartoittaa päivittäistä palvelutarvettaan asumispalvelun yksikössä ja sen ulkopuolella. Hän voi tarkentaa tai perustella palvelutarpeensa erityispiirteitä, kartoittaa palvelujensa kokonaisuutta vammaispalvelujen ja kuntoutuspalvelujen osalta. Palvelutarpeen itsearviointimenetelmän käyttöä täydentää palvelutaloissa käytössä oleva AVUX-palvelukutsujärjestelmä, joka antaa tietoa annetun palvelun ajankohdasta, määrästä ja sisällöstä. Saadut tiedot voidaan yhdistää asiakkaan palvelutarpeen arviointiin. Samalla hän voi todentaa ja perustella lisäpalvelujen tarvettaan. Asiakas saa arvion siitä, vastaavatko palvelut hänen tapseitaan.

Palvelujen tuottajat, asiakasjärjestöt ja asiakkaat ovat kiinnostuneita SeLMA-menetelmän laajemmasta käytöstä. Tarkoitus on kehittää palvelutarpeen itsearviointimenetelmä soveltuvaksi erilaisten palveluntuottajien ja asiakkaiden käyttöön.

AsKo - asumiskokeilu

Vammaisten ihmisten yhteiskunnallisen aseman kehitys viime vuosikymmeninä on näkynyt muun muassa asumisvaihtoehtojen monipuolistumisena. Nykyinen lainsäädäntö takaa vammaiselle henkilölle oikeuden

valita itse oma asumismuotonsa. Asumisratkaisut sijoittuvat jatkumolle, jonka ääripäinä ovat täysin itsenäinen asuminen omassa asunnossa ja toisaalta laitoshoido. Näiden väliin sijoittuvia asumismuotoja ovat asuminen omassa asunnossa, jonne on tehty asunnonmuutostyöt tarpeen mukaan ja järjestetty tarvittavat palvelut, erilaiset asumisryhmät tukipalveluineen sekä palvelutalot ja niiden satelliittiasunnot.

Mikä on oikea asumismuoto? Ihmisen kokonaistilannetta on kyettävä tarkastelemaan monipuolisesti ja puolueettomasti ja löytämään sopiva ratkaisu. Tähän tarpeeseen on Invalidiliiton asumispalveluissa kehitetty asumiskokeilu, AsKo.

Asumiskokeilua lähdettiin kehittämään 1990-luvun alussa Vantaan palvelutalossa. Vuonna 1997 alkaneen Laadukkaat vammaispalvelut -projektin

myötä asumiskokeilun kehittäminen nousi uudelleen esille. Laatuprojektissa asiaan paneutunut työryhmä käytti hyväksi sitä tietoa ja kokemusta, jota oli saatu vuosien varrella ja haki uusia ideoita ja näkökulmia. Työryhmän tehtävä oli löytää yhtenäinen toimintamalli asumiskokeilulle ja luoda laadukas palvelutuote niin käyttäjä- kuin maksaja-asiakkaiden käyttöön. Nyt asumiskokeilua toteutetaan seitsemässä Invalidiliiton palvelutalossa.

Asuminen ja tunne oman elämän hallinnasta ovat ihmiselle merkityksellisiä asioita. Asumisvaihtoehtojen ratkaisut asiakkaalle parhaalla mahdollisella tavalla tuovat mukanaan hyvinvointia, turvallisuutta ja elämänlaatua.

Asumiskokeilun laadunhallintajärjestelmä takaa asumiskokeiluun tuleville asiakkaille saman palvelun samanlaatuisena toteutettiinpa kokeilujakso missä tahansa Invalidiliiton palvelutalossa. Laatukäsikirja sisältää asumiskokeilun laatupolitiikan, asumiskokeilun prosessikuvauksen ja yhtenäisen palautejärjestelmän.

Osaamisella tulevaisuuteen – henkilöstön kehittäminen

Ammattitaitoinen ja työhön sitoutunut henkilöstö on asumispalvelutoiminnan kivijalka, jolle rakennetaan laadukas palvelutuotanto. Työyhteisön arvot ja omatunto syntyvät asiakkaiden ja henkilöstön vuorovaikutuksesta, halusta kehittää yhteistä toimintaa.

Invalidiliiton palvelutaloissa työskentelee yli 400 henkilöä. Suurin yksittäinen työntekijäryhmä ovat avustajat. Vuonna 1997 tuli voimaan laki Yksityisten sosiaalipalvelujen tuottajien valvonnasta, joka asettaa vaatimukset henkilöstön kelpoisuusehdoista.

Osana Invalidiliiton laatuprojektia perustettiin työryhmä, jonka tehtäväksi määriteltiin laatia suositus asumispalvelun henkilöstön ammattitaidon kehittämisestä. Lähtökohtana oli ajatus palvelutalosta jatkuvasti kehittyvänä työyhteisönä, jossa henkilöstön sitoutuminen työn tavoitteisiin vahvistuu, valmius jatkuvaan arviointiin ja oppimiseen sisäistyy osaksi työtä ja on pohja toiminnan suunnittelulle ja kehittämiselle. Ammattitaitoinen henkilöstö hyödyttää ennen kaikkea palvelujen käyttäjiä. Työyhteisön vahvuus on sen valmiudessa joustavuuteen ja muutoksiin.

Osaamisella tulevaisuuteen -ohjelma määrittelee yhtenäiset toimintalinjat henkilöstön kehittämiselle. Se on perusta, jonka pohjalta asumispalvelujen toimintayksiköt laativat omat suunnitelmansa henkilöstön ammattitaidon

kehittämiseksi. Motivoituneilla ammattityöntekijöillä on yhteinen näkemys työn laadusta. Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö tuo laatua arkeen ja asiakastyöhön.

Osaamisella tulevaisuuteen -suosituksen painopistealueet ovat:

- itsearvioinnista kehittämiseen,
- henkilöstön osaaminen ja ammattitaidon kehittäminen,
- hyvinvoiva työyhteisö ja työssä jaksaminen.

Suositus sisältää johtamisen kehittämissuunnitelman.

Asumispalvelun henkilöstön kehittämistä pohtinut työryhmä on määritellyt palvelutalossa työtä tekevien ammattikohtaiset työnkuvat. Lisäksi on laadittu henkilöstön perehdytysohje, itsearviointilomakkeet toimintayksiköiden jatkuvaan käyttöön ja määritelty kehityskeskustelujen teemarunko.

Yhteydet ympäröivään yhteiskuntaan

Asumispalvelujen yhteiskunnallista vaikuttavuutta pohtinut työryhmä laati laatuprojektin aikana yhteisiä menettelyjä sidosryhmäkartoitusten toteuttamiseen. Työryhmä seurasi meneillään olevien palvelujärjestelmien kehittämishankkeiden, kuten Verkostoituvat erikoispalvelut -projektin etenemistä ja teki arvioita asumispalvelujen tulevaisuuden mahdollisuuksien ja vaihtoehtojen välillä. Yhteistyöryhmä, johon osallistuu Invalidiliiton asumispalvelujen toimintayksiköiden ja järjestö- ja sosiaalisaston edustajia, jatkaa työtään asumisen vaikuttamistoiminnan kysymysten parissa. Yhteistyö alue- ja paikallistasolla tiivistyy yksittäisten paikallisyhdistysten ja toimintayksiköiden kesken.

Avoimien palvelujen kehittäminen

Invalidiliiton asumispalvelujen kehittämistyössä on noussut esiin tarve saada palvelutalojen asiantuntemus laajempaan käyttöön tarjoamalla palveluja talojen ulkopuolella asuville vammaisille henkilöille sekä monipuolistaa palvelutalojen päivätoimintoja.

Oikeus asumiseen -ohjelmassa vuodelta 1994 todettiin, että palvelutalojen toimintaa tulee kehittää siten, että tietotaitoa saadaan käyttöön myös palvelutalojen ulkopuolelle. Liiton omia resursseja tulee yhdistää alueelliseksi

kokonaisuuksiksi ja toimien yhteistyössä muiden tahojen ja sidosryhmien kanssa. Avopalvelut -tukiverkko arkeen -projekti on kuntoutuksen ja asumisen yhteishanke. Sen tarkoitus on kehittää palvelutalojen toimintaa avopalvelujen toteuttajana, luoda malleja ja käytäntöjä omaishoitajien lomitustoimintaan sekä vahvistaa vaikeasti vammaisten henkilöiden ja heidän läheistensä vertaistukitoiminnan verkostoja. Perimmäinen tarkoitus on vammaisten henkilöiden itsenäisen asumisen tukeminen.

Päämääränä on Invalidiliiton toimintayksiköiden ammattitaidon ja osaamisen yhdistäminen vammaisten ihmisten hyväksi ja käyttöön palveluyksiköiden ulkopuolella. Projektin tavoitteena on luoda toimintamalleja omaishoitajien lomitukseen, vertaistuki- ja omaishoitajatoiminnan tiedotukseen ja koulutukseen. Projektin aikana kehitetään uusia asiakkaiden tarpeita vastaavia monimuotoisia avopalveluita, joita tulevaisuudessa tarjotaan ostopalveluna kunnille.

Invalidiliiton asumispalvelut 2000-luvulla

Vaikeasti vammaisten palveluasumisen käynnistäjänä Invalidiliitto pitää tärkeänä, että asuntorakentaminen tarjoaa vammaisten ihmisten tarpeita vastaavia, joustavia asumisratkaisuja. Avoin rakentaminen antaa mahdollisuuden asukkaalle asua omassa kodissaan elämäntilanteen ja toimintakyvyn muuttuessa. Uudet asumisratkaisut tulee jo suunnitteluvaiheessa laatia muunneltaviksi. Asumispalveluja kehittäessään 2000-luvulla Invalidiliitto painottaa itsenäisen elämän turvaavien oheispalvelujen varmistamista. Mahdollisuus henkilökohtaiseen avustajaan tulee olla jokaisella asumisjärjestelmästä riippumatta. Omaishoitajien lomitusta ja päivätoimintaa kehitetään.

Invalidiliitto on mukana Asumispalvelusäätiö ASPA:n toiminnassa. Kolmetoista vammaisjärjestöä on perustanut säätiön edistämään eri tavoin vammaisten ihmisten mahdollisuuksia saada asunto tavallisesta asuntokannasta. Keskeistä on, että vammaisille ihmisille tarjotaan yksilöllisiä asumisratkaisuja.

Vantaan palvelutalon toiminta muuttuu vuonna 2002. Palvelutalon asukkaat siirtyvät uusiin asumisratkaisuihin: Helsingin Vuosaareen 2002 keväällä valmistuvaan asumisyksikköön ja asumispalveluryhmiin, jotka on suunniteltu toteutettavaksi Asumispalvelusäätiö ASPA:n ja Helsingin asuntotuotanto-toiminnan kanssa yhteistyönä. Suunnittelu ja toteutus tapahtuu Espoon, Helsingin ja Vantaan kaupunkien sekä asukkaiden kanssa yhteistyössä.

Vuoden 2001 aikana tehdään päätös Käpylän palvelutalon käytöstä jatkossa. Vaihtoehdot ovat toiminnan jatkaminen entisissä tiloissa peruskorjauksen jälkeen tai palvelujen järjestäminen uusissa tiloissa.

Invalidiliiton laatutyö on vahvistanut asumispalveluja. Osahankkeissa on kehitetty toimintaa asiakaslähtöisesti. Henkilöstön kehittämiseksi on määritetty yhteiset periaatteet. Perinteisen palveluasumisen tueksi on saatu uusia toimintamuotoja kuten asumiskokeilu. Avopalvelut – tukiverkko arkeen -projekti antaa malleja palvelujen viemisestä talon ulkopuolelle. Palvelu- ja vaikuttamistoiminnan yhteinen tehtävä on vahvistaa vuorovaikutusta ympäröivän yhteiskuntaan ja luoda verkostoja, joilla edistetään vammaisten henkilöiden mahdollisuutta palvelutarpeensa mukaiseen asumiseen. Tälle pohjalle rakentuu asumispalvelujen toiminta ja kehittäminen 2000 –luvulla.

Invalidiliiton asumispalvelut

Raportit

1989–1993 Vammaisten asumisen ja sen tukimuotojen kehittäminen

- Palveluasumisen kehittäminen Tampereella
- Asumiskokeilu Vantaan palvelutalossa
- Päiväkeskustoiminta Jyväskylän ja Mikkelin palvelutaloissa

1993–1995 toteutetut hankkeet

- Sisältöä palveluasumiseen -projektin loppuraportti, Invalidiliiton Vantaan Palvelutalo 1993–1995
- Vapaaehtoistoimintaa etsimässä 1995, Jyväskylän Palvelutalo, Päivi Nurmi-Koikkalainen yhteenveto: projektiraportti, Vaikeavammaisten vapaaehtoiset avustajat, vammaisuudesta tiedottajiksi
- Vammaisen nuoren aikuistumiskehityksen tukeminen -projekti, Invalidiliiton Turun Palvelutalossa 1995–1998
- Lahden palvelutalon ja Sopeutumisvalmennuskeskuksen Mielekkään elämän -projekti vuosina 1995–1997.

Julkaisut

- ”Mä huomasin, että itsestäänki pystyy”, Invalidiliiton Jyväskylän palvelutalon asumiskokeiluasiakkaiden kokemuksia kokeilusta. Paula Lamminpää-Pesonen, Anne Meriläinen, 1999
- Laatu vammaispalveluihin, Laadukkaat vammaispalvelut-projekti, 2000
- Oikeus asumiseen, Invalidiliiton asumispoliittinen ohjelma 1994.

Muu aineisto

- Invalidiliiton asumispalvelut -esite
- Invalidiliiton palvelutalojen esitteet, 1998 (18 kpl)
- Invalidiliiton asumiskokeilu -esite, juliste, video, 1999
- SeLMA-palvelutarpeen itsearviointi menetelmän esite, kalvosarja, CD-Rom
- Osaamisella tulevaisuuteen -kalvosarja
- Asumispalvelujen laatu politiikka

Asumispalveluyksiköt

Invalidiliiton Iisalmen Palvelutalo
Kirkonsalmentie 2
74120 Iisalmi
puh 017 - 816 121
fax 017 - 816 763
iisalmipt@invalidiliitto.fi

Invalidiliiton Joensuun Palvelutalo
Merimiehenkatu 36
80100 Joensuu
puh 013 - 226 460
fax 013 - 226 460
joensuupt@invalidiliitto.fi

Invalidiliiton Jyväskylän Palvelutalo *)
Rusokinkatu 1
40100 Jyväskylä
puh 014 - 334 7100
fax 014 - 334 7110
jyvaskylapt@invalidiliitto.fi

Invalidiliiton Kajaanin Palvelutalo
Kasankuja 4
87100 Kajaani
puh 08 - 629 192
fax 08 - 613 0893
kajaanipt@invalidiliitto.fi

Invalidiliiton Kokkolan Palvelutalo *)
Metsonkuja 8
67800 Kokkola
puh 06 - 832 6700
fax 06 - 822 1170
kokkolapt@invalidiliitto.fi

Invalidiliiton Kuopion Palvelutalo *)
Savonkatu 16
70110 Kuopio
puh 017 - 288 7280
fax 017 - 262 0546
kuopiopt@invalidiliitto.fi

Invalidiliiton Kuopion Päiväkeskus
Tiihottarentie 4
70500 Kuopio
puh 017 - 288 7290
fax 017 - 263 2298
kuopiopt@invalidiliitto.fi

Invalidiliiton Kuusankosken Palvelutalo
Itäinen Linjapuisto 11
45700 Kuusankoski
puh 05 - 742 000
fax 05 - 742 0016
kuusankoskipt@invalidiliitto.fi

Invalidiliiton Käpylän Palvelutalo
Kimmontie 5 b
00610 Helsinki
puh 09 - 797 074
fax 09 - 752 4572
kapylapt@invalidiliitto.fi

Invalidiliiton Lahden Palvelutalo *)
Heinäkatu 1
15140 Lahti
puh 03 - 883 070
fax 03 - 883 0720
lahtipt@invalidiliitto.fi

Invalidiliiton Mikkelin Palvelutalo
Kiiskimäenkatu 4
50130 Mikkeli
puh 015 - 228 635
fax 015 - 362808
mikkelipt@invalidiliitto.fi

Invalidiliiton Oulun Palvelutalo
Kaislatie 1
90160 Oulu
puh 08 - 339 012
fax 08 - 339 092
oulupt@invalidiliitto.fi

Invalidiliiton Porin Palvelutalo
Uusikoivistontie 38
28130 Pori
puh 02 - 635 6096
fax 02 - 635 0066
poript@invalidiliitto.fi

Invalidiliiton Rovaniemen Palvelutalo
Pohjolankatu 14-16
96100 Rovaniemi
puh 016 - 342 1405
fax 016 - 342 1280
rovaniemipt@invalidiliitto.fi

Invalidiliiton Tampereen Palvelutalo *)
Insinöörinkatu 12
33720 Tampere
puh 03 - 317 2741
fax 03 - 318 0263
tamperept@invalidiliitto.fi

Invalidiliiton Turun Palvelutalo *)
Hippoksentie 29
20720 Turku
puh 02 - 284 8700
fax 02 - 236 4509
turkupt@invalidiliitto.fi

Invalidiliiton Vaasan Palvelutalo
Käsityöläiskatu 10-14
65200 Vaasa
puh 06 - 312 3416
fax 06 - 312 3289
vaasapt@invalidiliitto.fi

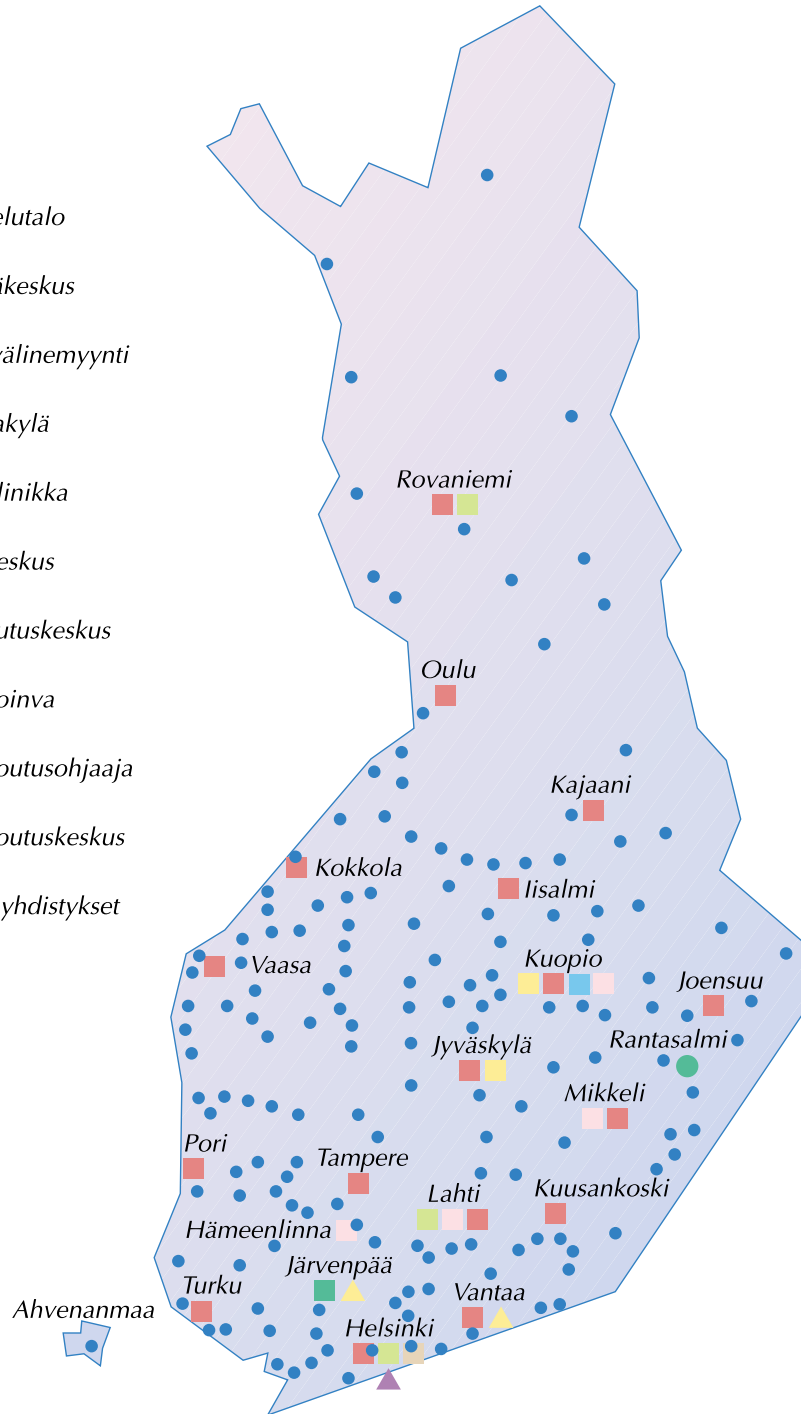
Invalidiliiton Vantaan Palvelutalo *)
Tanhurinne 4
01450 Vantaa
puh 09 - 872 6022
fax 09 - 872 0652
vantaapt@invalidiliitto.fi

*) *Nämä palvelutalot järjestävät
asumiskokeilua*

Invalidiliiton Keskustoimisto
Asumispalveluosasto
Kumpulantie 1 A
00520 Helsinki
puh (09) 6131 9233
fax (09) 146 1443

Invalidiliitto ry

- *Palvelutalo*
- *Päiväkeskus*
- ▲ *Apuvälinemyynti*
- *Lomakylä*
- *Työklินิกka*
- *Työkeskus*
- *Koulutuskeskus*
- ▲ *Kuntoinva*
- *Kuntoutusohjaaja*
- *Kuntoutuskeskus*
- *Jäsenyhdistykset*

INVALIDILIITTO ry
Kumpulantie 1 A, 00520 HELSINKI
puh. (09) 613 191, fax (09) 146 1443
www.invalidiliitto.fi
nadf@invalidiliitto.fi